

سری کتاب‌های آموزشی

دوران‌دینسان

راهنمای

دیوان عدالت اداری

مطابق با آخرین اصلاحات و الحاقات ۱۴۰۲

ویژه کارآموزان وکالت، وکلا، قضات و داوطلبان آزمون وکالت، کارشناسی ارشد و دکتری

- پرسش و پاسخ‌های کاربردی راجع به تشکیلات، صلاحیت و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری
- آراء وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور و دیوان عدالت اداری
- مدارک لازم جهت طرح برخی از دعاوی مهم در دیوان عدالت اداری
- متن قانون دیوان عدالت اداری
- متن آیین‌نامه اداره جلسات هیأت عمومی و هیأت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری

به کوشش: علیرضا شمس‌ی محب

با نظارت: دکتر مجید نجارزاده هنجنی

(عضو هیأت علمی دانشگاه علم و فرهنگ)

فهرست مطالب

♦ فصل اول: راهنمای دیوان عدالت اداری

۸	پیش گفتار فصل اول
۹	گفتار اول: تشکیلات دیوان عدالت اداری
۱۵	گفتار دوم: صلاحیت دیوان عدالت اداری
۲۸	گفتار سوم: آیین دادرسی دیوان عدالت اداری
۲۸	مبحث اول: رسیدگی در شعب بدوی
۲۸	اول: دادخواست
۳۹	دوم: دستور موقت
۴۱	سوم: رسیدگی و صدور رأی
۴۹	مبحث دوم: رسیدگی در شعب تجدیدنظر
۵۶	مبحث سوم: رسیدگی در هیأت عمومی
۶۳	مبحث چهارم: اعاده دادرسی
۶۵	مبحث پنجم: اجرای احکام
۷۰	گفتار چهارم: مدارک لازم جهت طرح برخی دعاوی مهم در دیوان عدالت اداری
۷۰	الف) جهت ارائه دادخواست به طرفیت شهرداری‌ها
۷۰	ب) جهت ارائه دادخواست به طرفیت آموزش و پرورش
۷۱	پ) جهت ارائه دادخواست به طرفیت اداره کار و امور اجتماعی
۷۱	ت) جهت ارائه دادخواست به طرفیت سازمان تأمین اجتماعی
۷۲	ث) جهت اعتراض به آراء هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری
۷۲	ج) سایر موارد

♦ فصل دوم: قوانین و مقررات دیوان عدالت اداری

۷۶	پیش گفتار فصل دوم
۷۸	گفتار اول: قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات و الحاقات ۱۴۰۲
۷۸	✓ بخش اول: تشکیلات
۸۱	✓ بخش دوم: آیین دادرسی
۸۱	فصل اول: صلاحیت
۸۳	فصل دوم: ترتیب رسیدگی؛ مبحث اول: رسیدگی در شعب بدوی
۸۳	- اول: دادخواست
۸۹	- دوم: دستور موقت
۹۰	- سوم: رسیدگی و صدور رأی
۹۶	- مبحث دوم: رسیدگی در شعب تجدیدنظر
۹۸	- مبحث سوم: رسیدگی در هیأت عمومی
۱۰۴	✓ بخش سوم: اعاده دادرسی

- ✓ بخش چهارم: اجرای احکام ۱۰۵
- ✓ بخش پنجم: سایر مقررات ۱۰۹
- ◀ گفتار دوم: آیین نامه اداره جلسات هیأت عمومی و هیأت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۳ ۱۱۰
- فصل اول: اصطلاحات ۱۱۰
- فصل دوم: هیأت‌های تخصصی ۱۱۰
- بند اول: ترکیب و ساختار ۱۱۰
- بند دوم: ترتیب تشکیل جلسات هیأت تخصصی و رأی‌گیری ۱۱۱
- بند سوم: ترتیب رسیدگی به درخواست ابطال مصوبات در هیأت‌های تخصصی ... ۱۱۲
- فصل سوم: هیأت عمومی ۱۱۴
- بند اول: ساختار هیأت عمومی ۱۱۴
- بند دوم: نحوه تشکیل جلسات هیأت عمومی ۱۱۵
- بند سوم: رسیدگی به درخواست ابطال مصوبات ۱۱۷
- بند چهارم: رسیدگی به درخواست صدور رأی وحدت رویه و رأی ایجاد رویه ۱۱۸
- ♦ منابع ۱۲۰

مقدمه مولف

به نام خدا

تحقق حاکمیت قانون و تضمین حقوق و آزادی‌های عمومی در برابر قدرت عمومی و اختیارات حاکمیتی نهادهای اداری، بدون دسترسی عام به نظارت قضایی ممکن نیست. در نظام حقوقی ایران با پذیرش منطق نظارت قضایی و تأسیس دیوان عدالت اداری به موجب اصل ۱۷۳ قانون اساسی، امکان تحقق این مهم فراهم شده است.

پرواضح است که صرف وجود ساختارهای قضایی و هنجارهای حقوقی، هدف پیش‌گفته را محقق نخواهد ساخت. یکی از الزامات این مهم، توسعه فرهنگ حقوقی و تعمیق گفتمان نظارت قضایی است. توسعه این فرهنگ نیازمند ترویج ادبیات مرتبط در سطح خاص (جامعه حقوقی کشور) و در سطح عام (عامه مردم) است.

مجموعه حاضر که با دوراندیشی مدیریت محترم نشر دوراندیشان جناب آقای قاسم حسین‌آبادی و به همت پژوهشگر حقوق عمومی جناب آقای علیرضا شمسی محب‌تهیه و به طبع رسیده است تلاشی است در مسیر ترویج فرهنگ نظارت قضایی؛ ویژگی‌های خاص مجموعه حاضر این است که به‌منظور برقراری ارتباط مسأله‌محور با مخاطب خاص و مردم، به ابتکار طرح پرسش و پاسخ پرداخته است. به گونه‌ای که مخاطب بتواند پاسخ مسأله حقوقی مرتبط با دیوان عدالت اداری را در کم‌ترین زمان ممکن بیابد و مستندات قانونی را نیز در دسترس داشته باشد.

با آرزوی بهترین‌ها

مجید نجارزاده هنجنی

عضو هیأت علمی گروه حقوق عمومی دانشگاه علم و فرهنگ

فصل اول
راهنمای
دیوان عدالت اداری

پیش‌گفتار فصل اول

اختلافات و شکایات و به زبان حقوقی، دعاوی افراد، معمولاً دو دسته‌اند: دعاوی عادی و دعاوی اداری. در دعاوی دسته اول، هردو طرف دعوی، افرادند، در صورتی که در دسته دوم، یک طرف دعوی فرد و طرف دیگر آن یک واحد دولتی یا مأموران آن‌ها در رابطه با وظایف و مسئولیت‌هایشان است. در رأس دادگاه‌ها و مراجع اداری، دیوان عدالت اداری قرار دارد.

طبق اصل ۱۷۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به منظور رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات مردم نسبت به مأمورین، واحدها یا آیین‌نامه‌های دولتی و احقاق حقوق آن‌ها، دیوانی به نام دیوان عدالت اداری زیر نظر رییس قوه قضاییه تشکیل می‌گردد. حدود اختیارات و نحوه عمل این دیوان را قانون تعیین می‌کند. نظارت قضایی که از طریق دیوان عدالت اداری بر اداره اعمال می‌گردد، مؤثرترین نوع نظارت بر دولت است، زیرا موجب صدور رأی لازم‌الاجرا می‌شود. تفاوت نظارت قضایی دیوان عدالت اداری با نظارت قضایی قضات دادگاه‌ها در این است که دیوان عدالت اداری اقدام به ابطال تصمیمات خلاف قانون یا شرع یا خارج از حدود اختیارات مقامات اجرایی می‌نماید، درحالی که نظارتی که قضات طبق اصل ۱۷۰ قانون اساسی اعمال می‌نمایند صرفاً محدود به عدم اجرای مصوبات دولتی خلاف قانون یا شرع یا خارج از حدود اختیارات مقامات اجرایی است. به علاوه نظارت دیوان هم شامل اقدامات و هم شامل اعمال اداری می‌شود. دیوان عدالت اداری به موجب قانون در برخی موارد، دادگاه بدوی و نهایی و در برخی دیگر دادگاه تجدیدنظر دعاوی و شکایات اداری کمیسیون‌ها و مراجعی است که در سازمان‌ها و دستگاه‌های اداری وجود دارد و از این راه به ایجاد وحدت‌نظر و وحدت رویه قضایی اداری کمک می‌کند.

مجلس شورای اسلامی در ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۲، قانون اصلاح قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲ را تصویب نمود و پس از چندین رفت‌وآمد و عدم تأیید شورای نگهبان در سال‌های اخیر، سرانجام این قانون توسط شورای نگهبان تأیید شد. از این‌رو، عنوان قانون به قانون دیوان عدالت اداری تغییر پیدا کرده است. به منظور آشنایی با نظارت قضایی دیوان عدالت اداری در جمهوری اسلامی ایران در این فصل، پرسش‌های کاربردی درخصوص تشکیلات، صلاحیت و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری با توجه به آخرین تغییرات قانون مطرح شده است و پاسخ تشریحی مستند به مواد قانونی برای هر پرسش بیان شده است. درخصوص بحث صلاحیت دیوان عدالت اداری، تمام آراء وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری که از سال ۱۳۹۲ تاکنون در موضوع صلاحیت دیوان عدالت اداری صادر شده است، بیان شده است. همچنین در گفتار چهارم این فصل نیز مدارک لازم جهت طرح برخی دعاوی مهم در دیوان عدالت اداری به تفکیک بیان شده است.

گفتار اول - تشکیلات دیوان عدالت اداری

- ۱- دیوان عدالت اداری در کجا مستقر است؟ دارای چه ارکانی است؟
براساس ماده ۲ قانون دیوان عدالت اداری، دیوان در تهران مستقر است و متشکل از شعب بدوی، شعب تجدیدنظر، هیأت عمومی و هیأت‌های تخصصی است.
- ۲- تشکیلات قضایی، اداری و تعداد شعب دیوان عدالت اداری و سازماندهی آن‌ها در قالب معاونت‌های تخصصی با تصویب چه شخصی تعیین می‌شود؟
براساس ماده ۲ قانون دیوان عدالت اداری، با تصویب رییس قوه قضاییه تعیین می‌شود. رییس دیوان عدالت اداری می‌تواند پیشنهادات خود را به رییس قوه قضاییه ارائه نماید.
- ۳- رییس دیوان عدالت اداری چگونه منصوب می‌شود؟
توسط رییس قوه قضاییه منصوب می‌شود.
- ۴- ریاست اداری و نظارت بر کلیه قسمت‌های دیوان عدالت اداری و ریاست شعبه اول تجدیدنظر برعهده چه شخصی است؟
براساس ماده ۵ قانون دیوان عدالت اداری، رییس دیوان با رعایت شرایط مذکور در ماده (۴)^۱ علاوه بر ریاست اداری و نظارت بر کلیه قسمت‌های دیوان، ریاست شعبه اول تجدیدنظر را نیز برعهده دارد.
- ۵- آیا رییس دیوان عدالت اداری می‌تواند معاون اول داشته باشد؟ این فرد از بین کدام معاونین انتخاب می‌شود؟
بلی؛ براساس ماده ۵ قانون دیوان عدالت اداری، رییس دیوان عدالت اداری می‌تواند از بین معاونین قضایی یک نفر را به‌عنوان معاون اول انتخاب نماید.

۱- ماده ۴- قضات دیوان با حکم رییس قوه قضاییه منصوب می‌شوند و باید دارای هفت سال سابقه کار قضایی باشند. رییس دیوان عدالت اداری می‌تواند قضات واجد شرایط را به رییس قوه قضاییه پیشنهاد نماید.

تبصره - وجود شرط سابقه مذکور در این ماده در خصوص قضات و یا حائزین منصب قضا که مطابق مقررات استخدامی قضات جذب می‌شوند و دارای مدرک دکترای حقوق با اولویت حقوق عمومی و سایر گرایش‌های مورد نیاز دیوان می‌باشند، الزامی نیست و حسب مورد پس از گذراندن دوره‌های کارآموزی عمومی و تخصصی متناسب با صلاحیت و وظایف دیوان عدالت اداری، با ابلاغ رییس قوه قضاییه به سمت دادرسی علی‌البدل دیوان عدالت اداری منصوب می‌شوند. چگونگی جذب و نحوه و مدت کارآموزی عمومی و تخصصی آن‌ها براساس دستورالعملی است که به تصویب رییس قوه قضاییه می‌رسد. رییس دیوان عدالت اداری می‌تواند پیشنهادات خود را در این خصوص به رییس قوه قضاییه ارائه کند.

۶- آیا رییس دیوان عدالت اداری می‌تواند وظایف و اختیارات خود را به هریک از معاونین خود تفویض نماید؟

بله؛ براساس تبصره ماده ۵ قانون دیوان عدالت اداری، به‌غیر از اختیارات (پیشنهادات درخصوص تشکیلات قضایی، اداری و تعداد شعب دیوان، پیشنهاد قضات واجد شرایط، پیشنهاد استفاده از کارشناسان در رشته‌های مختلف، پیشنهاد درخصوص هزینه دادرسی دیوان، تشخیص خارج از نوبت بررسی‌شدن پرونده در دیوان، فرستادن پرونده به شعبه هم‌عرض برای رسیدگی ماهوی به دلیل خلاف بین شرع یا قانون تشخیص دادن آن، اعتراض به رأی رد شکایت توسط اعضای هیأت‌های تخصصی، درخواست رییس دیوان برای ادامه رسیدگی به پرونده‌ای که تقاضای استرداد دادخواست نسبت به آن شده است، تبادل دادخواست و دریافت پاسخ طرف شکایت و تعیین و تبیین هریک از مواد و اجزایی که ادعای مغایرت آن‌ها با موازین شرع شده است و ارسال آن‌ها جهت اظهارنظر شورای نگهبان، ارجاع پرونده به هیأت عمومی به دلیل این‌که رییس قوه قضاییه یا رییس دیوان یا ۲۰ نفر از اعضای هیأت عمومی، هریک از آراء هیأت عمومی یا آراء قطعی هیأت‌های تخصصی را اشتباه یا مغایر قانون تشخیص دهند، تعیین یکی از معاونین قضایی به‌منظور انجام وظایف در جهت حفاظت از حقوق عامه و جلوگیری از تضییع آن در حدود صلاحیت دیوان عدالت اداری)، در باقی موارد رییس دیوان می‌تواند اختیارات خود را حسب مورد در امور قضایی به معاونین قضایی و در امور غیرقضایی به هریک از معاونین خود تفویض نماید.

۷- قضات دیوان عدالت اداری چگونه منصوب می‌شوند؟

براساس ماده ۴ قانون دیوان عدالت اداری، قضات دیوان با حکم رییس قوه قضاییه منصوب می‌شوند و باید دارای هفت سال سابقه کار قضایی باشند. رییس دیوان عدالت اداری می‌تواند قضات واجد شرایط را به رییس قوه قضاییه پیشنهاد نماید. همچنین براساس تبصره ماده ۴، وجود شرط سابقه مذکور در این ماده در خصوص قضات و یا حائزین منصب قضا که مطابق مقررات استخدامی قضات جذب می‌شوند و دارای مدرک دکترای حقوق یا اولویت حقوق عمومی و سایر گرایش‌های مورد نیاز دیوان هستند، الزامی نیست و حسب مورد پس از گذراندن دوره‌های کارآموزی عمومی و تخصصی متناسب با صلاحیت و وظایف دیوان عدالت اداری، با ابلاغ رییس قوه قضاییه به سمت دادرسی علی‌البدل دیوان عدالت اداری منصوب می‌شوند. چگونگی جذب و نحوه و مدت کارآموزی عمومی و تخصصی آن‌ها براساس دستورالعملی است که به تصویب رییس قوه قضاییه می‌رسد. رییس دیوان عدالت اداری می‌تواند پیشنهادات خود را در این خصوص به رییس قوه قضاییه ارائه کند.

- ۸- شعب بدوی و تجدیدنظر دیوان عدالت اداری از چه اعضای تشکیل می‌شود؟
براساس ماده ۳ قانون دیوان عدالت اداری، هر شعبه بدوی دیوان از یک رییس یا دادرس علی‌البدل و هر شعبه تجدیدنظر از یک رییس و دو مستشار تشکیل می‌شود.
- ۹- شعبه تجدیدنظر دیوان عدالت اداری چگونه رسمیت می‌یابد؟
براساس ماده ۳ قانون دیوان عدالت اداری، شعبه تجدیدنظر با حضور دو عضو رسمیت می‌یابد و ملاک صدور رأی، نظر اکثریت است. آراء شعب تجدیدنظر دیوان قطعی است.
- ۱۰- در صورتی که در شعبه تجدیدنظر بین دو عضو هنگام صدور رأی اختلاف نظر حاصل شود چه اقدامی انجام می‌شود؟
براساس تبصره ۱ ماده ۳ قانون دیوان عدالت اداری، چنانچه جلسه شعبه تجدیدنظر با حضور دو عضو رسمیت یابد و هنگام صدور رأی اختلاف نظر حاصل شود، یک عضو مستشار توسط رییس دیوان به آنان اضافه می‌شود.
- ۱۱- در صورت عدم حضور رییس شعبه تجدیدنظر، اداره شعبه به‌عهده کیست؟
براساس تبصره ۱ ماده ۳ قانون دیوان عدالت اداری، اداره شعبه به‌عهده عضو مستشاری است که سابقه قضایی بیشتری دارد.
- ۱۲- دفاتر اداری دیوان عدالت اداری به چه منظور و در چه مکان‌هایی تشکیل می‌گردد؟
براساس ماده ۶ قانون دیوان عدالت اداری، به‌منظور تسهیل در دسترسی مردم به خدمات دیوان، دفاتر اداری دیوان در محل دادگستری یا دفاتر بازرسی کل کشور در هریک از مراکز استان‌ها تأسیس می‌گردد.
- ۱۳- استفاده از کارشناسان در رشته‌های مختلف در دیوان عدالت اداری جهت اعلام نظر در امور تخصصی چگونه است؟
براساس ماده ۷ قانون دیوان عدالت اداری، دیوان می‌تواند جهت اعلام نظر در امور تخصصی، حسب مورد از کارشناسانی در رشته‌های مختلف که دارای مدرک کارشناسی با حداقل ده‌سال سابقه یا دارای حداقل مدرک کارشناسی ارشد با حداقل پنج‌سال سابقه در رشته مورد نیاز هستند، بدون ایجاد تعهد استخدامی استفاده نماید. آیین‌نامه نحوه به‌کارگیری و پرداخت حق‌الزحمه این افراد ظرف شش‌ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب رییس قوه قضاییه می‌رسد. رییس دیوان عدالت اداری می‌تواند پیشنهادات خود را در این خصوص به رییس قوه قضاییه ارائه کند.

۱۴- در چه صورتی موضوع همزمان با ارجاع به شعب دیوان عدالت اداری به گروهی از

کارشناسان متخصص یا هیأت تخصصی مربوط ارجاع می‌شود؟

براساس تبصره ماده ۷ قانون دیوان عدالت اداری، چنانچه به تشخیص رییس دیوان، موضوعات جدیدی مطرح و مورد شکایت قرار گیرد که پیش‌بینی می‌شود اشخاص متعدد دیگری نیز شکایت مشابه آن را مطرح نمایند یا دارای ابعاد گسترده اداری یا اجتماعی است؛ موضوع همزمان با ارجاع به شعب، به گروهی از کارشناسان متخصص یا هیأت تخصصی مربوط جهت بررسی مقدماتی و ارائه نظریه مشورتی ارجاع می‌شود تا حداکثر ظرف یک‌ماه اعلام نظر نمایند و شعب رسیدگی‌کننده با ملاحظه نظریه مشورتی مذکور نسبت به صدور رأی اقدام کنند.

۱۵- آیا عدم اعلام نظریه مشورتی توسط کارشناسان یا هیأت تخصصی موضوع ماده ۷

قانون دیوان عدالت اداری در مهلت مقرر، مانع از صدور رأی است؟

خیر؛ براساس ماده ۷ قانون دیوان عدالت اداری، عدم اعلام نظریه مشورتی در مهلت مقرر مانع از صدور رأی پس از خاتمه مهلت نیست.

۱۶- هیأت عمومی دیوان عدالت اداری متشکل از چه اعضای است؟

براساس ماده ۸ قانون دیوان عدالت اداری، هیأت عمومی دیوان عدالت اداری متشکل از رییس، معاونین قضایی، رؤسای هیأت‌های تخصصی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر و رؤسای شعب بدوی است.

۱۷- هیأت عمومی دیوان عدالت اداری با حضور چه تعداد اعضا رسمیت می‌یابد؟ ملاک

صدور رأی در آن چیست؟

براساس ماده ۸ قانون دیوان عدالت اداری، با حضور دوسوم اعضاء و به ریاست رییس دیوان یا یکی از معاونین قضایی با انتخاب رییس دیوان رسمیت می‌یابد و ملاک صدور رأی در آن، نظر اکثریت اعضای حاضر است.

۱۸- در رسیدگی به چه مواردی قضات صادرکننده دادنامه‌ها می‌توانند با داشتن حق رأی

در جلسه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری شرکت نمایند؟

براساس ماده ۸ قانون دیوان عدالت اداری، در رسیدگی به موارد موضوع مواد (۸۹) و (۹۰) این قانون، قضات صادرکننده دادنامه‌ها با داشتن حق رأی می‌توانند در جلسات هیأت عمومی شرکت نمایند.

۱. رأی وحدت رویه

۲. رأی ایجاد رویه

۱۹- سایر قضات دیوان و یا کارشناسان امر در چه صورتی بدون داشتن حق رأی می‌توانند در جلسات هیأت عمومی یا هیأت تخصصی شرکت کنند و در صورت لزوم نظرات خود را ارائه نمایند؟

براساس تبصره ماده ۸ قانون دیوان عدالت اداری، سایر قضات دیوان و یا کارشناسان امر حسب مورد با دعوت رییس دیوان یا رییس هیأت تخصصی، بدون داشتن حق رأی می‌توانند در جلسات هیأت عمومی یا هیأت تخصصی شرکت کنند و در صورت لزوم نظرات خود را ارائه نمایند.

۲۰- هیأت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری از چه اعضایی تشکیل شده است؟
براساس ماده ۸۴ قانون دیوان عدالت اداری، هیأت‌های تخصصی متشکل از حداقل پانزده نفر از قضات دیوان است و اموری که مطابق قانون در صلاحیت هیأت عمومی است، ابتدا به هیأت‌های تخصصی ارجاع می‌شود.

۲۱- در حال حاضر چند هیأت تخصصی در دیوان عدالت اداری وجود دارد؟

۱- هیأت آموزشی و فرهنگی

۲- هیأت اداری و استعدادی

۳- هیأت اقتصادی و مالی

۴- هیأت شهرسازی و اسناد

۵- هیأت امور اراضی

۶- هیأت مهندسی و صنایع

۲۲- اداره جلسات هیأت عمومی و هیأت‌های تخصصی چگونه است؟

براساس ماده ۹۶ قانون دیوان عدالت اداری، اداره جلسات هیأت عمومی و هیأت‌های تخصصی وفق این قانون، مطابق آیین‌نامه‌ای است که ظرف سه‌ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب رییس قوه قضاییه می‌رسد.

۲۳- واحد اجرای احکام دیوان عدالت اداری زیر نظر چه شخصی انجام وظیفه می‌نماید؟
دارای چه اعضایی است؟

براساس ماده ۹ قانون دیوان عدالت اداری، واحد اجرای احکام دیوان زیر نظر رییس دیوان یا معاون وی، انجام وظیفه می‌نماید که از تعداد کافی دادرس اجرای احکام، مدیر دفتر و کارمند برخوردار است.

۲۴- وظایف معاون قضایی رییس دیوان عدالت اداری که به منظور حفظ حقوق عامه و جلوگیری از تضییع آن در حدود صلاحیت دیوان عدالت اداری تعیین می‌شود،

چیست؟

براساس ماده ۱۲۰ قانون دیوان عدالت اداری، به منظور حفظ حقوق عامه و جلوگیری از تضییع آن در حدود صلاحیت دیوان عدالت اداری، رییس دیوان یکی از معاونان قضایی خود را برای انجام وظایف زیر تعیین می‌کند:

۱- طرح شکایت از اقدامات و تصمیماتی که به جهات مذکور در ماده (۱۰) این قانون موجب تضییع حقوق عامه می‌شود، نزد شعب دیوان و حسب مورد تجدیدنظرخواهی نسبت به آرای مذکور.

همچنین براساس تبصره این بند، در موارد موضوع این بند، پرداخت هزینه دادرسی و رعایت تشریفات مواعد قانونی طرح شکایت لازم نیست.

۲- شناسایی آیین‌نامه‌ها، مقررات و سایر نظامات ناظر بر حقوق عامه که مغایر جهات مذکور در ماده (۱۲) این قانون است و درخواست ابطال آن‌ها.

همچنین براساس تبصره این بند، دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۱۲) این قانون مکلفند با حفظ محرمانگی طبق قوانین و مقررات مربوط یک نسخه از مصوبات، آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های خود را ظرف یک‌ماه پس از وضع یا صدور، در پایگاه الکترونیکی دیوان قرار دهند. خودداری از اجرای این تکلیف از سوی دستگاه‌های مذکور، تخلف اداری محسوب می‌شود.

۲۵- بودجه دیوان عدالت اداری چگونه منظور می‌گردد؟

براساس ماده ۱۲۳ قانون دیوان عدالت اداری، بودجه دیوان در ردیف مستقل ذیل ردیف بودجه قوه قضاییه منظور می‌گردد.

گفتار دوم - صلاحیت دیوان عدالت اداری

۲۶- دیوان عدالت اداری به چه منظوری تشکیل شده است؟

براساس ماده ۱ قانون دیوان عدالت اداری، در اجرای اصل یکصد و هفتاد و سوم (۱۷۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به منظور رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات مردم نسبت به مأموران، ادارات و آیین نامه‌های دولتی خلاف قانون یا شرع یا خارج از حدود اختیارات مقام تصویب کننده، دیوان عدالت اداری زیر نظر رییس قوه قضاییه تشکیل می‌گردد. حدود اختیارات و نحوه عمل در این دیوان را قانون تعیین می‌کند. نظارت قضایی که از طریق دیوان عدالت اداری بر اداره اعمال می‌گردد، مؤثرترین نوع نظارت بر دولت است؛ زیرا موجب صدور رأی لازم‌الاجرا می‌شود. دیوان عدالت اداری مرجع عالی قضایی در امور اداری است و در رأس دادگاه‌های اداری و مراجع شبه قضایی اداری قرار دارد.

۲۷- صلاحیت و حدود اختیارات دیوان عدالت اداری به چه صورت است؟

براساس ماده ۱۰ قانون دیوان عدالت اداری، صلاحیت و حدود اختیارات دیوان عدالت اداری به قرار زیر است:

۱- رسیدگی به شکایات و تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از:

الف) تصمیمات و اقدامات واحدهای دولتی اعم از وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها و سازمان تأمین اجتماعی و تشکیلات و نهادهای انقلابی و مؤسسات وابسته به آن‌ها.

ب) تصمیمات و اقدامات مأموران مذکور در بند «الف» در امور راجع به وظایف آن‌ها.

۲- رسیدگی به اعتراضات و شکایات از آراء و تصمیمات قطعی هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری و کمیسیون‌هایی مانند کمیسیون‌های مالیاتی، هیأت حل اختلاف کارگر و کارفرما، کمیسیون موضوع ماده (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها منحصرأ از حیث نقض قوانین و مقررات یا مخالفت با آن‌ها.

۳- رسیدگی به شکایات قضات و مشمولان قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر مستخدمان واحدها و مؤسسات مذکور در بند (۱) و مستخدمان مؤسساتی که شمول این قانون نسبت به آن‌ها محتاج ذکر نام است اعم از لشکری و کشوری از حیث تزییع حقوق استخدای.

۲۸- دادگاه‌های اداری در بند ۲ ماده ۱۰ قانون دیوان عدالت اداری جنبه تمثیلی دارد یا

حصری؟

دادگاه‌های اداری در بند ۲ ماده ۱۰ جنبه تمثیلی داشته و سایر دادگاه‌های اداری را نیز شامل می‌شود.

۲۹- چه پرونده‌هایی مستقیماً در شعب تجدیدنظر دیوان عدالت اداری مطرح و رسیدگی

می‌شود؟

براساس تبصره ۲ ماده ۳ قانون دیوان عدالت اداری، شکایات و اعتراضات اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از عمومی و خصوصی از آراء و تصمیمات مراجع اختصاصی اداری موضوع بند (۲) ماده (۱۰) این قانون مستقیماً در شعب تجدیدنظر مطرح و مورد رسیدگی قرار می‌گیرد، رأی صادره قطعی است. سایر شکایات و اعتراضات در شعب بدوی رسیدگی می‌شود. پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، پرونده‌های موجود در شعب بدوی و تجدیدنظر مطابق صلاحیت زمان ثبت دادخواست رسیدگی می‌شود.

۳۰- مقصود از مراجع اختصاصی اداری چیست؟

براساس تبصره ۳ ماده ۳ قانون دیوان عدالت اداری، مقصود از مراجع اختصاصی اداری کلیه مراجع و هیأت‌هایی است که به موجب قوانین و مقررات قانونی، خارج از مراجع قضایی تشکیل می‌شوند و اقدام به رسیدگی به اختلافات، تخلفات و شکایاتی می‌کنند که در صلاحیت آن‌ها قرار داده شده است؛ نظیر هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری، کمیسیون‌های مواد (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی، هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی، هیأت‌های حل اختلاف کارگر و کارفرما و کمیسیون‌ها و هیأت‌هایی که به موجب قوانین و مقررات قانونی تشخیص موضوعاتی از قبیل صلاحیت‌های علمی، تخصصی، امنیتی و گزینشی به‌عهده آن‌ها واگذار شده است.

۳۱- آیا رسیدگی به دعاوی مطالبه خسارت در صلاحیت دیوان عدالت اداری است؟ در

چه صورتی دیوان عدالت اداری به دعوی مطالبه خسارت رسیدگی می‌کند؟

براساس تبصره ۱ ماده ۱۰ قانون دیوان عدالت اداری، رسیدگی به دعاوی مطالبه خسارت در صلاحیت دادگاه عمومی است لیکن در مواردی که مطالبه خسارت ناشی از تخلف در اجرای وظایف قانونی و اختصاصی یا ترک فعل از انجام وظایف مذکور از سوی واحدهای دولتی یا دستگاه‌های مذکور در بندهای (۱) و (۲) ماده (۱۰) قانون و مأمورین واحدها و دستگاه‌های یادشده باشد، موضوع در دیوان عدالت اداری مطرح و شعبه دیوان ضمن رسیدگی به احراز وقوع تخلف نسبت به اصل مطالبه خسارت و تعیین خسارت وارده اقدام و حکم مقتضی را صادر می‌نماید.

۳۲- آیا تصمیمات و آراء دادگاه‌ها و سایر مراجع قضایی دادگستری و نظامی و دادگاه‌های انتظامی قضات دادگستری و نیروهای مسلح قابل شکایت در دیوان عدالت اداری است؟

خیر؛ براساس تبصره ۲ ماده ۱۰ قانون دیوان عدالت اداری، تصمیمات و آراء دادگاه‌ها و سایر مراجع قضایی دادگستری و نظامی و دادگاه‌های انتظامی قضات دادگستری و نیروهای مسلح قابل شکایت در دیوان عدالت اداری نیست.

۳۳- آیا رسیدگی به شکایت از مراحل انعقاد قرارداد توسط دستگاه‌های اجرایی در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری است؟

بلی؛ براساس تبصره ۳ ماده ۱۰ قانون دیوان عدالت اداری، رسیدگی به شکایات و اعتراضات اشخاص حقیقی و حقوقی از وقوع تخلف و عدم رعایت قوانین و مقررات در مراحل انعقاد قرارداد توسط دستگاه‌های اجرایی در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری است.

۳۴- آیا رسیدگی به دعاوی ناشی از اجرای قرارداد در صلاحیت دیوان عدالت اداری است؟

خیر؛ براساس تبصره ۳ ماده ۱۰ قانون دیوان عدالت اداری، رسیدگی به دعاوی ناشی از اجرای قرارداد فی‌مابین طرفین در صلاحیت دیوان نیست.

۳۵- آیا دولت و مراجع دولتی می‌توانند در جایگاه خواهان قرار بگیرند؟

خیر؛ دیوان عدالت اداری به‌منظور رسیدگی به شکایات مردم از دولت تأسیس شده است. بنابراین، جایگاه خواهان در دعاوی دیوان، اختصاص به مردم دارد و دولت و مراجع دولتی نمی‌توانند در دعاوی دیوان در جایگاه خواهان قرار بگیرند، مگر در مواردی که قانون مشخص نموده باشد. بنابراین، منظور از عبارت «اشخاص حقیقی و حقوقی» در بند ۱ ماده ۱۰، اشخاص حقیقی و حقوقی حقوق خصوصی (مردم) است.

۳۶- آیا مردم می‌توانند از مصوبات شوراهای اسلامی محلی به دیوان عدالت اداری شکایت نمایند؟

بلی؛ براساس قسمت آخر تبصره ۱ ماده ۸۰ اصلاحی قانون تشکیل شوراهای مردم می‌توانند از مصوبات شوراهای اسلامی محلی نیز به دیوان عدالت اداری شکایت نمایند.

۳۷- آیا مصوبات موردی (غیرعام‌الشمول) شورای اسلامی شهر در امور مربوط به «شهرداری» مشمول قسمت «الف» بند ۱ ماده ۱۰ قانون دیوان عدالت اداری می‌شود؟

بلی؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۸۲۷ مورخ ۱۴۰۱/۹/۲۹ هیأت عمومی دیوان عالی کشور، مصوبات موردی (غیرعام‌الشمول) شورای اسلامی شهر در امور مربوط به «شهرداری» مشمول قسمت الف بند ۱ ماده ۱۰ قانون دیوان عدالت اداری است و به دعوای ابطال آن، در دیوان عدالت اداری رسیدگی می‌شود.

۳۸- آیا رسیدگی به اعتراضات و شکایات از آراء و تصمیمات قطعی کمیسیون موضوع ماده ۱۰۰ قانون شهرداری در صلاحیت دیوان عدالت اداری است؟

بلی؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۸۰۳ مورخ ۱۳۹۹/۹/۱۸ هیأت عمومی دیوان عالی کشور، مطابق تبصره ۱۰ ماده ۱۰۰ قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی، آراء صادره از کمیسیون موضوع این ماده قابل اعتراض در کمیسیون هم‌عرض است و برابر بند ۲ ماده ۱۰ قانون دیوان عدالت اداری، رسیدگی به اعتراضات و شکایات از آراء و تصمیمات قطعی کمیسیون موضوع ماده ۱۰۰ قانون شهرداری در صلاحیت دیوان عدالت اداری است. بنا به مراتب و با عنایت به ذیل ماده ۱۰ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹، اعتراض اشخاص حقوقی دولتی و عمومی نسبت به آراء کمیسیون یادشده در هر حال قابل طرح و رسیدگی در دادگاه‌های عمومی نیست.

۳۹- آیا رسیدگی به دعوای اصلاح حکم کارگزینی و احتساب ایام اشتغال تحت عنوان قرارداد کار در صلاحیت دیوان عدالت اداری است؟

بلی؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۴۸۴ مورخ ۱۳۹۲/۷/۲۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، اصلاح حکم کارگزینی و احتساب ایام اشتغال تحت عنوان قرارداد کار منصرف از حدود وظایف و اختیارات هیأت‌های تشخیص و حل اختلاف قانون کار و در صلاحیت دیوان عدالت اداری است.

۴۰- آیا رسیدگی به آراء کمیته انضباطی کارکنان بانک‌های صادرات و ملت در صلاحیت دیوان عدالت اداری است؟

خیر؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۱۵۲-۱۵۱ مورخ ۱۳۹۳/۲/۲۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، رسیدگی به آراء کمیته انضباطی کارکنان بانک‌های صادرات و ملت در صلاحیت دیوان عدالت اداری نیست.

۴۱- آیا رسیدگی به اعتراض از تصمیمات شورای تأمین درخصوص اشخاصی که تابعیت

ایرانی آن‌ها مورد تردید واقع می‌شود، در صلاحیت دیوان عدالت اداری است؟

خیر؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۱۰۲-۱۰۱-۱۰۲ مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، رسیدگی به اعتراض از تصمیمات شورای تأمین درخصوص اشخاصی که تابعیت ایرانی آن‌ها مورد تردید واقع می‌شود، در صلاحیت دیوان عدالت اداری نیست.

۴۲- آیا اعتراض مؤدی به برگ مالیات قطعی، قبل از رسیدگی و صدور رأی قطعی از

سوی هیأت حل اختلاف مالیاتی، قابلیت طرح و استماع در دیوان عدالت اداری را

دارد؟

خیر؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۹۶۱ مورخ ۱۳۹۳/۵/۲۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، اعتراض مؤدی به برگ مالیات قطعی، قبل از رسیدگی و صدور رأی قطعی از سوی هیأت حل اختلاف مالیاتی، قابلیت طرح و استماع در دیوان عدالت اداری را ندارد.

۴۳- آیا دیوان عدالت اداری، صلاحیت رسیدگی به شکایات بانک ملت را دارد؟

بلی؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۱۰۵۰ مورخ ۱۳۹۳/۶/۳۱ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، با توجه به واگذاری بانک ملت به بخش خصوصی و زایل شدن ماهیت دولتی آن، دیوان صلاحیت رسیدگی به شکایات بانک ملت (به‌عنوان خواهان) را دارد.

۴۴- آیا شعب دیوان عدالت اداری در رسیدگی به دعاوی به طرفیت سازمان امور مالیاتی

و به خواسته پرداخت حق الزحمه شرکت در جلسات هیأت حل اختلاف مالیاتی،

صلاحیت دارند؟

بلی؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۱۲۴۹ مورخ ۱۳۹۳/۷/۱۴ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، شعب دیوان عدالت اداری در رسیدگی به دعاوی به طرفیت سازمان امور مالیاتی و به خواسته پرداخت حق الزحمه شرکت در جلسات هیأت حل اختلاف مالیاتی، صلاحیت دارند.

۴۵- آیا رسیدگی به اعتراض به آراء کمیسیون‌های رسیدگی به امور آب‌های زیرزمینی در

صلاحیت دیوان عدالت اداری است؟

بلی؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۵۹۰ مورخ ۱۳۹۴/۵/۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، اعتراض به آراء کمیسیون‌های رسیدگی به امور آب‌های زیرزمینی، داخل در صلاحیت دیوان عدالت اداری است.

۴۶- آیا شکایت از شرکت خدمات هوایی کشور (آسمان) قابل طرح و رسیدگی در شعب

دیوان عدالت اداری است؟

بله؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۴۹۲-۴۹۱ مورخ ۱۳۹۵/۷/۲۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، شکایت از شرکت خدمات هوایی کشور (آسمان) قابل طرح و رسیدگی در شعب دیوان عدالت اداری است.

۴۷- آیا طرح دعوی به طرفیت دستگاه متبوع شاکی و سازمان تأمین اجتماعی به

خواسته الزام به پرداخت حق بیمه و قبول آن توسط سازمان تأمین اجتماعی، پیش از بررسی موضوع در سازمان تأمین اجتماعی، در دیوان عدالت اداری قابل استماع است؟

خیر؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۵۶۳ مورخ ۱۳۹۵/۸/۲۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، طرح دعوی به طرفیت دستگاه متبوع شاکی و سازمان تأمین اجتماعی به خواسته الزام به پرداخت حق بیمه و قبول آن توسط سازمان تأمین اجتماعی، پیش از بررسی موضوع در سازمان تأمین اجتماعی، در دیوان عدالت اداری قابل استماع نیست.

۴۸- آیا رسیدگی به الزام سازمان مسکن و شهرسازی (راه و شهرسازی) به واگذاری زمین، در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری قرار دارد؟

بله؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۶۸۴ مورخ ۱۳۹۵/۹/۱۶ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، رسیدگی به الزام سازمان مسکن و شهرسازی (راه و شهرسازی) به واگذاری زمین، در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری قرار دارد.

۴۹- آیا رسیدگی به شکایت علیه سازمان بورس و اوراق بهادار در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری قرار دارد؟

خیر؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۱۳۴۶ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، رسیدگی به شکایت علیه سازمان بورس و اوراق بهادار در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری قرار ندارد.

۵۰- آیا رسیدگی به دعاوی الزام به تحویل نصاب مالکانه در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری قرار دارد؟

بله؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۴۴ مورخ ۱۳۹۶/۱/۲۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، رسیدگی به دعاوی الزام به تحویل نصاب مالکانه در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری قرار دارد.

۵۱- آیا دیوان عدالت اداری می‌تواند به دادخواست کارکنان مؤسسه استاندارد و

تحقیقات صنعتی ایران به طرفیت آن مؤسسه رسیدگی کند؟

بلی؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۶۵۰ مورخ ۱۳۹۶/۷/۱۱ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، دیوان به لحاظ استقلال شخصیت حقوقی مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، می‌تواند به دادخواست کارکنان مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به طرفیت آن مؤسسه رسیدگی کند.

۵۲- آیا رسیدگی به اعتراض همسایه مجاور متضرر از پروانه شهرداری، در صلاحیت

شعب دیوان عدالت اداری قرار دارد؟

بلی؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۸۱۲ مورخ ۱۳۹۶/۸/۲۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، رسیدگی به اعتراض همسایه مجاور متضرر از پروانه شهرداری، در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری قرار دارد.

۵۳- آیا شعب دیوان عدالت اداری صلاحیت رسیدگی به دادخواهی اشخاص به طرفیت

دهیاری‌ها را دارند؟

خیر؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۴۳ مورخ ۱۳۹۷/۱/۲۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، در خصوص دادخواهی اشخاص به طرفیت دهیاری‌ها، شعب دیوان صلاحیت رسیدگی به دادخواست را ندارند.

۵۴- آیا طرح دعوی به طرفیت اداره کار، تعاون و رفاه اجتماعی به خواسته اعتراض به

آراء هیأت‌های حل اختلاف اداره کار قابل استماع در دیوان عدالت اداری است؟

بلی؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۱۹۹ مورخ ۱۳۹۸/۲/۱۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، طرح دعوی به طرفیت اداره کار، تعاون و رفاه اجتماعی به خواسته اعتراض به آراء هیأت‌های حل اختلاف اداره کار قابل استماع در دیوان عدالت اداری است.

۵۵- آیا آراء کمیسیون‌های پزشکی سازمان تأمین اجتماعی قابل امعان نظر قضایی در

شعب دیوان عدالت اداری است؟

بلی؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۷۹۳ مورخ ۱۳۹۸/۴/۲۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، آراء کمیسیون‌های پزشکی سازمان تأمین اجتماعی قابل امعان نظر قضایی در شعب دیوان عدالت اداری است. در صورت نقض رأی کمیسیون پزشکی، موضوع جهت رسیدگی به همان کمیسیون واگذار می‌شود.

۵۶- آیا دیوان عدالت اداری صلاحیت رسیدگی به آراء صادره شعب تعزیرات حکومتی در

رسیدگی به دعاوی مربوط به خسارات وارده به مصرف کنندگان را دارد؟

بله؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۳۰۵۴ مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۱ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، دیوان عدالت اداری صلاحیت رسیدگی به آراء صادره شعب تعزیرات حکومتی در رسیدگی به دعاوی مربوط به خسارات وارده به مصرف کنندگان را دارد.

۵۷- آیا رسیدگی به اختلافات تعیین قیمت سهام تدریجی و سایر امور مربوط به قبل از

واگذاری در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری است؟

بله؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۵۲۶ مورخ ۱۳۹۹/۴/۱۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، صلاحیت هیأت داورى منحصر به رسیدگی به اختلافات بعد از امضای قرارداد واگذاری است و قابل تسری به تعیین قیمت سهام تدریجی و سایر امور مربوط به قبل از واگذاری سهام نمی باشد و رسیدگی به این گونه اختلافات در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری است.

۵۸- آیا رسیدگی به شکایت از شرکت فروشگاه‌های زنجیره‌ای رفاه در صلاحیت دیوان

عدالت اداری است؟

خیر؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۷۴۵ مورخ ۱۳۹۹/۶/۴ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، شرکت فروشگاه‌های زنجیره‌ای رفاه براساس مصوبه مجلس تشکیل نشده و پس از صدور دادنامه شماره ۲۱۴ مورخ ۱۳۸۷/۴/۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، ترکیب سهامداران آن تغییر کرده و سهام دولت به کمتر از ۵۰ درصد کاهش یافته است. بنابراین فروشگاه مزبور غیردولتی و دعوی به طرفیت آن قابل استماع در دیوان عدالت اداری نیست.

۵۹- آیا رسیدگی به دعاوی علیه بانک تجارت در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری است؟

خیر؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۸۱۷ مورخ ۱۳۹۹/۶/۲۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، بانک تجارت در تاریخ ۱۳۸۷/۱/۱۷ به سهامی عام تبدیل شده و در راستای خصوصی سازی ۵۲.۱۹ درصد از سهام آن به بخش خصوصی واگذار گردیده است. بنابراین از مصادیق واحدهای دولتی که دعاوی علیه آن قابل رسیدگی در شعب دیوان عدالت اداری باشد، محسوب نمی شود.

۶۰- آیا تقاضای ابطال مصوبات شورای اسلامی شهر در شعب دیوان عدالت اداری قابل

طرح و رسیدگی است؟

خیر؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۹۷۲ مورخ ۱۳۹۹/۸/۲۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، با توجه به این که شورای اسلامی شهر جزء هیچ کدام از مصادیق واحدهای مطرح در ماده ۱۰ قانون دیوان عدالت اداری محسوب نمی شود، بنابراین رسیدگی به تقاضای ابطال مصوبات شوراهای اسلامی شهر در شعب دیوان عدالت اداری قابل طرح و رسیدگی نیست.

۶۱- آیا رسیدگی به دعوی الزام سازمان بهزیستی به پرداخت حقوق و دستمزد در

صلاحیت دیوان عدالت اداری است؟

بلی؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۱۰۸۸ مورخ ۱۳۹۹/۹/۱۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، پست‌های سازمانی کارشناس مشاوره و راهنمایی با سمت مددکار معلولین ذهنی و ضایعه نخاعی و کارشناس مشارکت‌های مردمی، مشاغل کارگری موضوع ماده ۱۲۴ قانون مدیریت خدمات کشوری محسوب نمی‌شوند. بنابراین رسیدگی به دعوی الزام سازمان بهزیستی به پرداخت حقوق و دستمزد در صلاحیت دیوان عدالت اداری است و نه هیأت‌های حل اختلاف اداره کار.

۶۲- آیا شعب دیوان عدالت اداری صلاحیت رسیدگی به آراء صادره از شعب تعزیرات

حکومتی در مورد پرونده‌های قاچاق کالا و ارز را دارند؟

خیر؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۱۷۷۵ مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، پس از لازم‌الاجراء شدن قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲، شعب دیوان عدالت اداری صلاحیت رسیدگی به آراء صادره از شعب تعزیرات حکومتی در مورد پرونده‌های قاچاق کالا و ارز را ندارند.

۶۳- آیا رسیدگی به دعاوی به طرفیت شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس در

صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری است؟

خیر؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۱۸۱۳ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۲ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس غیردولتی است و رسیدگی به دعاوی مطروحه به طرفیت شرکت مذکور، خارج از صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری است.

۶۴- آیا شعب دیوان عدالت اداری صلاحیت رسیدگی به دعاوی استخدامی کارکنان

ستاد اجرایی فرمان امام (ره) را دارند؟

بلی؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۱۹۲۸-۱۹۲۹ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۶ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، ستاد اجرایی فرمان امام (ره) از جمله نهادهای انقلابی محسوب می‌شود و شعب دیوان، صلاحیت رسیدگی به دعاوی استخدامی کارکنان ستاد اجرایی فرمان امام (ره) را دارند.

۶۵- آیا رسیدگی به خواسته ابطال گواهی موضوع بند «د» ماده «۲۶» آیین‌نامه اموال

دولتی در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری قرار دارد؟

بلی؛ براساس رأی وحدت رویه شماره ۷۲۷ مورخ ۱۴۰۰/۳/۱۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، گواهی موضوع بند «د» ماده «۲۶» آیین‌نامه اموال دولتی از مصادیق تصمیمات اداری است و رسیدگی به خواسته ابطال آن که ناظر بر اعلام در اختیار دارنده مال است و متضمن بحث مالکیت نیست، در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری قرار دارد.